

HPV letno povzroči raka pri okoli 150 ženskah in več kot 40 moških

Okužbe s humani papilloma virusi (HPV) na leto povzročijo raka pri okoli 200 prebivalcih Slovenije. Najučinkovitejši način preprečevanja okužb s HPV, ki vodijo v raka, je cepljenje šestošolk in šestošolcev. Zmotno je prepričanje, da okužbe s HPV terjajo davek le pri ženskah. Poleg raka na materničnem vratu povzročajo tudi pet drugih rakov, od katerih nekateri (rak zadnjika, penisa in ustnega dela žrela) prizadenejo tudi moške. Povzročajo pa tudi genitalne bradavice pri obeh spolih. Cepljenje je varno in učinkovito.

Cepljenje proti HPV je prostovoljno, a to ne pomeni, da je nepotrebno. Je namreč najboljši način za preprečevanje okužb, ki povzročajo praktično vse primere raka materničnega vratu, 88 odstotkov raka zadnjika, 78 odstotkov raka nožnice, četrtno raka ženskega zunanega spolovila, polovico raka penisa, tretjino raka ustnega dela žrela ter okoli 90 odstotkov vseh primerov genitalnih bradavic in večino papilomov grla pri obeh spolih.

Breme okužb s HPV v Sloveniji ni majhno. S humanimi papiloma virusi se tekom življenja okuži med 80 in 90 odstotkov spolno aktivnih ljudi, večina že kmalu po začetku spolne aktivnosti. Zato je pogostost okužb najvišja pri mladostnikih in mlajših odraslih, starih med 15 in 25 let. Okužbe s HPV povzročijo raka pri okoli 200 prebivalcih Slovenije na leto, največ raka na materničnem vratu, za katerim zbolevalo večinoma mlade ženske v rodni dobi. Poleg tega se na leto operativno zdravi več kot 1600 žensk zaradi predrakavih sprememb na materničnem vratu, ki jih prav tako povzročajo okužbe s HPV.

Raziskave pri nas in po svetu kažejo, da je cepljenje proti HPV izjemno učinkovito in varno. Preprečuje okoli 90 odstotkov vseh rakov na materničnem vratu. Do sedaj je bilo po svetu razdeljenih že več kot nekaj sto milijonov odmerkov teh cepiv. Kot po drugih cepivih se tudi po cepljenju proti HPV lahko pojavijo neželeni učinki, a so največkrat blagi in prehodni. Resni neželeni učinki so izjemno redki, denimo primera hujše alergijske reakcije (anafilaksije) na cepivo v Sloveniji še nismo zabeležili.

Najbolj zaščiteni, če se cepimo v zgodnjem mladostništvu

Ker je okužba pogosta pri moških in ženskah, se priporoča cepljenje tako deklet kot fantov. Cepljenje je najbolj smiselno pred prvimi spolnimi stiki, saj ne zdravi že obstoječih okužb in zapletov.

Poleg tega študije kažejo, da je najbolj učinkovito, če so otroci cepljeni v zgodnjem mladostništvu. Zato se cepljenje proti HPV izvaja v šestem razredu na sistematskem pregledu. Poleg tega je cepljenje proti HPV v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja v tem šolskem letu na voljo tudi za fante v 1. in 3. letniku srednje šole.

Ne glede na to pa se proti HPV lahko brezplačno, torej v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja, cepijo tudi zamudnice in zamudniki - dekleta do dopolnjenega 26. leta starosti in fantje, ki so šesti razred obiskovali v šolskem letu 2021/22 ali pozneje.

dr. Tomaž Čakš, dr. med., spec.

predstojnik Območne enote Ljubljana